Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 06.11.1980, sp. zn. 7 To 33/80, ECLI:CZ:NS:1980:7.TO.33.1980.1

Číslo: 44/1981

Právní věta: II. Trestný čin porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky podle § 127 odst. 1 tr. zák. je vůči trestnému činu ohrožení devizového hospodářství podle § 146 tr. zák. v poměru speciality. Jiným zvlášť závažným následkem uvedeným v § 127 odst. 3 tr. zák. může být též okolnost, že trestným činem porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky podle § 127 odst. 1 tr. zák. byla devizovanému hospodářství odňata dispozice s devizovými prostředky značného rozsahu.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 06.11.1980

Spisová značka: 7 To 33/80

Číslo rozhodnutí: 44

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Jiný zvlášť závažný následek, Ohrožení devizového hospodářství

Předpisy: 140/1961 Sb. § 127 odst. 1
§ 127 odst. 3
§ 146

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 44/1981 sb. rozh.

II. Trestný čin porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky podle § 127 odst. 1 tr. zák. je vůči trestnému činu ohrožení devizového hospodářství podle § 146 tr. zák. v poměru speciality.

Jiným zvlášť závažným následkem uvedeným v § 127 odst. 3 tr. zák. může být též okolnost, že trestným činem porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky podle § 127 odst. 1 tr. zák. byla devizovanému hospodářství odňata dispozice s devizovými prostředky značného rozsahu.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze 6. 11. 1980 sp. zn. 7 To 33/80.)

Nejvyšší soud ČSSR zrušil rozsudkem ze dne 6. listopadu 1980 sp. zn. 7 To 33/80 k odvolání

krajského prokurátora a obviněného M. Z. z důvodu uvedených v § 258 odst. 1 písm. b), d), f) tr. ř. ohledně obviněného M. Z. rozsudek krajského soudu v Ostravě ze dne 11. října 1979 sp. zn. 3 T 8/78 ve výroku o vině trestnými činy rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. c), odst. 2 písm. b), odst. 4 tr. zák., přijímání úplatků podle § 160 odst. 1 tr. zák. a spekulace podle § 117 odst. 1, 2 písm. b), c) tr. zák. a podle § 259 odst. 3 tr. ř. uznal obviněného M. Z. vinným mimo jiné trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. c), odst. 2 písm. b), odst. 4 tr. zák. dílem dokonalým, dílem nedokonalým ve formě přípravy podle § 7 odst. 1 tr. zák., jehož se dopustil tím, že jako vedoucí obchodně technický referent podniku zahraničního obchodu Škodaexport Praha 1. v letech 1970-1973 v Praze bez vědomí podniku zahraničního obchodu Škodaexport a tuzemských odběratelů při zajišťování dovozů strojních zařízení od západoněmecké firmy Mannesmann-Meer v následujících případech neoprávněně dohodl s touto firmou ve svůj prospěch provize ve výši 1z dovozních cen, které tím byly ke škodě odběratelských tuzemských socialistických organizací nepříznivě ovlivněny, a tak sjednal v souvislosti s dovozem a) poutní válcovací stolice pro n. p. Válcovny trub a železárny Chomutov podle kontraktu ze dne 27. května 1970 code 83-20270 provizi ve výši nejméně 10 000 DM; b) třídráhové poutní válcovací stolice pro n. p. Kovohutě Čelákovice podle kontraktu ze dne 25. října 1971 code 83-02673 provizi ve výši nejméně 35 000 DM; c) pily pro dělicí linku n. p. Nová huť Klementa Gottwalda Ostrava-Kunčice, závod Karviná, podle kontraktu ze dne 1. února 1973 code 83-00774 provizi ve výši nejméně 7000 DM, úhrnem provize ve výši nejméně 52 000 DM, na které firma Mannesmann-Meer v letech 1970-1975 poskytla nejméně částku 44 000 DM zvyšující dovozní ceny v uvedených obchodních případech nejméně o 344 485 Kčs ke škodě tuzemských odběratelských socialistických organizací, přičemž obžalovanému bylo 32 000 DM (67 130 Kčs) vyplaceno v hotovosti a zbývajících 12 000 DM (25 860 Kčs) deponováno v zahraničí. 2. Počátkem roku 1976 v Praze při přípravě dovozu a) dvou krokových a ohřívacích pecí pro n. p. Nová huť Klementa Gottwalda Ostrava-Kunčice podle kontraktu ze dne 17. července 1976 code 83-01578, b) žíhací a popouštěcí pece pro n. p. Spojené ocelárny Kladno podle kontraktu ze dne 20. ledna 1977 code 83-02378 od rakouské firmy OFU Wien neodmítl nabídku zástupce této firmy H. R. na poskytnutí provize ve výši 1z dovozních cen, a tak si neoprávněně vytvořil podmínky pro výplatu provize v úhrnné částce 764 000 S (470 624 Kčs) ke škodě tuzemských odběratelských socialistických organizací, přičemž ke konečné dohodě ani k výplatě provize nedošlo.

Ohledně trestného činu porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky podle § 127 odst. 1, 3 tr. zák. ponechal napadený rozsudek krajského soudu nedotčeným.

Z odůvodnění:

Krajský soud učinil úplná a správná skutková zjištění. Správně zjištěný skutkový stav však právně neposoudil ve všech směrech v souladu se zákonem.

Především nelze krajskému soudu vytýkat nesprávnost zjištění, která se stala podkladem výroku o vině obviněného M. Z. trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. c), odst. 2 písm. b), odst. 4 tr. zák.

Tato zjištění, zejména ohledně předem sjednané dohody s H. S. o poskytnutí 10001:193Frovize z dovozních cen, jsou v plném souladu s doznáním, které učinil obviněný M. Z. v přípravném řízení. O věrohodnosti tohoto doznání nelze mít pochyb. Obviněný jako dlouholetý pracovník zahraničního obchodu v řídící funkci si uvědomoval rozdíl mezi přijetím předem sjednané provize a přijetím dodatečně, tj. bez předchozí dohody poskytnutého úplatku.

Správné je také zjištění krajského soudu, že částky, které obviněný M. Z. přijal od H. S., nepříznivě ovlivnily dovozní ceny ke škodě tuzemských odběratelů.

Toto zjištění opřel o posudek skupiny znalců z federálního ministerstva zahraničního obchodu a Státní banky československé – samostatného devizového dohledu.

S postupem a závěry krajského soudu je nutno souhlasit i v tom směru, že vzal znalecký posudek za podklad svých zjištění týkajících se škody, kterou obviněný M. Z. způsobil na majetku v socialistickém vlastnictví. Výše této škody je určena nákupními náklady tuzemských odběratelských socialistických organizací (tj. n. p. VTŽ Chomutov, Kovohutě Čelákovice a NHKG Ostrava-Kunčice) na zajištění devizového krytí té části dovozní ceny, která odpovídala provizím obviněného M. Z. Krajský soud vycházeje z této zásady, správně zjistil rozsah způsobené škody, kterou nelze ztotožňovat s prospěchem obviněného.

Nedůvodné jsou také námitky obviněného M. Z. ve vztahu k subjektivní stránce trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 tr. zák. Obviněný pracoval od roku 1961 až do svého zadržení v zahraničním obchodě, a to v letech 1961-1966 v PZO Strojimport Praha jako obchodní referent a později jako vedoucí obchodní referent a od roku 1966 v PZO Škodaexport Praha jako vedoucí obchodní referent a vedoucí obchodně technického oddělení. Posudkem zaměstnavatele byla velmi kladně hodnocena odborná úroveň jeho práce i dobré komerční znalosti. Z toho je zřejmé, že obviněný měl všechny potřebné odborné znalosti nutné pro to, aby se náležitě orientoval v mechanismu tvorby cen v zahraničním obchodě, zvláště když otázka provizí ve vztahu k těmto cenám byla v podmínkách čs. zahraničního obchodu výslovně upravena směrnicí č. 14/1971 federálního ministerstva zahraničního obchodu. Obviněný byl tedy přinejmenším srozuměn s tím, že provize, které mu byly poskytovány, jsou součástí kupní ceny. Zjištění, která o subjektivní stránce jednání obviněného M. Z. učinil krajský soud, jsou tedy správná.

Právní posouzení jednání obviněného M. Z. je v souladu se zákonem, pokud krajský soud kvalifikoval jednání obviněného uvedené v bodě 1. napadeného rozsudku jako trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. c), odst. 2 písm. b), odst. 4 tr. zák. Sjedná-li pracovník podniku zahraničního obchodu se zahraničním dodavatelem před uzavřením dovozního kontraktu ve svůj prospěch provize s vědomím, že jejich hodnotu zahraniční dodavatel započítá do kupní ceny k tíži tuzemské odběratelské socialistické organizace, dopouští se přijetím takových provizí jednání uvedeného v § 132 odst. 1 písm. c) tr. zák. Krajský soud navíc správně přihlédl i k tomu, že obviněný M. Z. se tohoto jednání dopustil za okolností, které odůvodňují závěr, že šlo o čin spáchaný výdělečně a že jím byla způsobena škoda velkého rozsahu.

Avšak i jednáním obviněného M. Z. uvedeným v bodě 2. písm. c) napadeného rozsudku se měl krajský soud zabývat z hlediska kvalifikace podle § 132 odst. 1 písm. c) tr. zák. Toto jednání obviněného totiž směřovalo ke sjednání provize v rozsahu 764 000 S před uzavřením kontraktu s firmou OFU Wien. I v tomto případě hrozilo započtení hodnoty provize do kupní ceny dodávek, což muselo být obviněnému zřejmé. Za situace, kdy ke konečné dohodě o poskytnutí provize ani k její výplatě nedošlo, zůstává skutečností, že jednání obviněného, které spočívalo v neodmítnutí nabídky zástupce zahraniční firmy na poskytnutí 1 0001:193Frovize z dovozních cen a v odkázání této záležitosti na pozdější dobu a které s ohledem na výši zamýšlené provize (tj. 764 000 S), postavení obviněného a rafinovaný způsob provedení (obviněný se chtěl vyhnout vystavení písemné plné moci) bylo výrazně společensky nebezpečné, znamenalo úmyslné vytváření podmínek pro spáchání trestného činu. Obviněný si musel být vědom toho, že svým jednáním dává zástupci zahraniční firmy najevo souhlas s poskytnutím zamyšlené provize, což byl základní předpoklad pro další jednání směřující (ze strany zahraniční firmy i ze strany obviněného) k uskutečnění uvedeného záměru. Toto jednání obviněného je proto nutno považovat za nedokonanou formu trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. c) tr. zák. (nehledě na přísnější kvalifikaci), a to za přípravu k trestnému činu podle § 7 odst. 1 tr. zák. Přitom je třeba vyloučit použití § 7 odst. 3 písm. a) tr. zák. o zániku trestnosti přípravy k trestnému činu, neboť důvodem, pro který obviněný upustil od dalšího jednání směřujícího k spáchání trestného činu, byla jeho neochota

vystavit zástupci zahraniční firmy požadovanou písemnou plnou moc. Uvedené jednání obviněného časově těsně navazovalo na jeho jednání spočívající v přijímání provizí od firmy Mannesmann-Meer, souviselo s ním také z hlediska funkčního postavení obviněného u PZO Škodaexport Praha, z hlediska stejnorodosti způsobu provedení, z hlediska stejné povahy majetku, který byl jednáním obviněného dotčen, i z hlediska totožnosti místa spáchání. To vše svědčí rovněž o jednotícím úmyslu, který jednání obviněného uvedené v bodech 1. a 2. napadeného rozsudku spojoval v jeden pokračující skutek.

Proto při správném použití zákona mělo být jednání obviněného M. Z. posouzeno jako pokračující trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví dílem dokonaný podle § 132 odst. 1 písm. c), odst. 2 písm. b), odst. 4 tr. zák. a dílem nedokonaný ve formě přípravy podle § 7 odst. 1, § 132 odst. 1 písm. c), odst. 2 písm. b), odst. 4 tr. zák.

K nezrušené části výroku o vině obv. M. Z. v rozsudku krajského soudu Nejvyšší soud ČSR uvedl:

Správný je výrok o vině obviněného M. Z. trestným činem porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky podle § 127 odst. 1, 3 tr. zák. Tohoto trestného činu se obviněný M. Z. podle správných skutkových zjištění rozsudku krajského soudu dopustil tím, že v letech 1969-1973 v Praze, Třinci a jinde jako vedoucí obchodní referent PZO Škoda-export společně s V. V. v úmyslu neoprávněně zvýhodnit n. p. Třinecké železárny (dále jen TŽ) VŘSR Třinec při dovozech z kapitalistických států umožnil uskutečnění dovozů nepovolených Státní bankou československou, přičemž v rozporu se svými povinnostmi a předpisy o čs. devizovém hospodářství k jejich úhradě vytvářel a použil devizové fondy a rezervy z investičních dovozů, a způsobil čs. devizovému hospodářství větší škodu, a to

a/ od 17. 3. 1969 v Praze nepečoval o pohledávku 300 000 DM u firmy Kocks Düsseldorf z reklamace vad zařízení redukovny drátů dodaného n. p. TŽ VŘSR Třinec podle kupní smlouvy podle code 483-1357 z roku 1962 mezi PZO Škodaexport a firmou Kocks tak, aby byla uhrazena do tuzemska a ohlášena do devizové evidence, a naopak od roku 1971 do 10. 12. 1972 společně s V. V. bez devizového povolení Státní banky československé s pohledávkou neoprávněně nakládal tak, že ji použil k úhradě nepovolených dovozů pro n. p. TŽ VŘSR Třinec, zejména engineeringu pro válcovnu D od firmy OFU Wien a dvou brusek zn. Wendt, přičemž způsobil čs. devizovému hospodářství škodu 617 370 devizových korun,

b/ od července do konce roku 1973 v Praze a jinde společně s V. V. v rozporu se zásadou účelovosti devizového krytí a bez devizového povolení Státní banky československé použil z deviz uvolněných na dovoz šéfmontáže kontidrátové tratě podle code 83-80872 ze dne 5. 6. 1969 mezi PZO Škodaexport a firmou Siemag Düsseldorf nevyčerpané devizové prostředky ve výši 390 613,80 DM na úhradu nepovolených dovozů náhradních dílů a montážních pomůcek, přičemž způsobil čs. devizovému hospodářství škodu 838 686,89 devizových korun,

c/ společně s ing. K. L. a B. P. v lednu 1971 v Praze při dovozu brusky na brámy podle code 83-20671 ze dne 14. 1. 1971 mezi PZO Škodaexport a švédskou firmou Centro-Maskin v úmyslu neoprávněně zvýhodnit n. p. TŽ VŘSR Třinec nákupem předmětů výrobní spotřeby z deviz uvolněných na investiční dovoz zahrnul do kontraktu pod položku náhradních dílů rovněž 192 brousicích kotoučů od anglické firmy Norton v hodnotě 119 520 Skr a způsobil tak jednáním odporujícím účelovosti devizových krytí čs. devizovému hospodářství škodu 166 849 devizových korun.

Krajský soud správně vystihl to, že ustanovení § 127 odst. 1 tr. zák. je vůči trestnému činu ohrožení devizového hospodářství podle § 146 tr. zák. v poměru speciality. Rozhodující okolností je, že obviněný v postavení odpovědného hospodářského pracovníka výše uvedeným jednáním odporujícím předpisům o devizovém hospodářství sledoval cíl zajistit socialistické organizaci neoprávněné

výhody, které tu spočívaly v tom, že organizace za uvedené devizové prostředky uvolněné státní bankou na investiční dovoz, popřípadě za svou pohledávku vůči cizí firmě bez povolení státní banky nakoupila v cizině náhradní díly a součástky, které by nemohla získat, kdyby s uvedenými devizovými prostředky nakládala v souladu s devizovými předpisy. V těchto výhodách socialistické organizace se totiž odrazila škoda způsobená devizovému hospodářství. Při použití přísnější kvalifikace podle § 127 odst. 3 tr. zák. krajský soud správně považoval rozsah devizové škody za jiný zvlášť závažný následek. Za neoprávněně použité devizové prostřředky byly sice opatřeny ekvivalentní věcné dodávky ze zahraničí, avšak skutečnost, že devizovým orgánům byla odňata dispozice s devizovými prostředky v rozsahu odpovídajícím částce 1 622 835,89 devizových korun, je třeba vzhledem k důležitosti zájmu na řádném plnění funkce devizového monopolu v systému plánovaného národního hospodářství vyjádřit jako jiný zvlášť závažný následek ve smyslu § 127 odst. 3 tr. zák.